

**A' ROMAI TSASZARI ÉS AP. KIRALYI FELSÉGNEK
KEGYELMES ENGEDELMEVEL.**

Indült BÉTSBŐL Szombaton 21. Juniusban. 1788.

Hadi — (magam se tudom mitsodák)

A ma nevezetes Obestlájdinánt Turati alatt Erdélyben a' Veres-toronynál lévő Sergeink; kik már Titesdig az ellenség' földjére bé-mentenek vala, a' múlt héten minden ellenséges ellent-állás-nélkül (nem tudjuk mitsoda okból) Kinéénig megint magokat visszahúzták; és a' mondatik, hogy az Orofz gyalog, és a' Szávoja lovas Sergeknek némely részek parantsolatot vett volna, hogy magokat Brassó-felé mozdítsák. — Az ilyen tudósítások szülik némeltyekben a' minden órán lejendő

kivánt békeférségnek reményférségét ; a' honnan edgy néhány levelekből nem lehet nevettségs nélkül olvasnánk azon Politikusoknak békeférséges frigy-kötéfeiket, kik azt álitják, hogy Austria egész Serviát, a' Muszka pedig Befsarábiát önként meg-nyerné a' Törököktől , sőt az utólsó Krimiának birásában-is meg-erősítették, ezen 2. hónap alatt véget érő munkában vett békeférség által. — Mihelyt a' háború elkezdődik, a' békeférség leg-ottan munkába szokott vétetödni ; de ha a' kivánt békeférség olly közel völna, a' Tseh országban lévő némely Sergek nem indúlnának a' Táborhoz, a' leg-nagyobb ágyu golyóbisokat a' Béts - Vára' sántzából (mellyeket ezen órában-is szüntelen raknak szekerekre) nem mozgatnák-ki, és nagy költséggel nem költéztetnék azért-le, hogy megint nagy költséggel légyen mit felköltéztetni s. t. — Ezerek a' meg-nem szünt hadikészületek, ezeknek meg-szünések szülhetik igazán a' békeférségnek bizonyos reményférségét. — Hogy a' határ-széleken lévő Sergek edgyik helyből a' másikba mozdulnak, most visszsa jönnek; majd bejebb mennek; hogy a' magunktól készült hidak el-rontatnak, 's másutt mások készítettnek, hogy mi a' vizen által akartunk menni, 's nem mentünk — békeférségé e' már? — az ellenségtől való félelemé e' már? a' mint némelleyek prédikálják — koránt-sem. Egy ollyan háborúnak békeférség punktumait, melynek költsége már 60 milliom felé jár, nem a' boros kantsót emelgető Politikusokra bizták. — Mi most a' mi E. Olvasóinknak igen kevés fontos hírel kedveskedhetünk; mert a' miket mi bizonytalan emberektől különös tudósításokból vettünk és a' Bétsi Publikum' szájában forganak — azok rész-szerént bi-

bizonytalanok , rész-szerént nagyobbak , hogy sem az első hallásra közönséges Levelekbe jöhessenek ; de fogadjuk — hogy rövid idő alatt mást hallunk. — A' *Khotzimi* Erőtség a' Hertzeg *Kóburg* Táborától máig-is bé-van rekesztve , sőt már most *Lenyel-ország* felől-is , a' velünk edgyesített *Muszká* Sergektől , bé-zárattatott — ugy annyira , hogy sohonnan oda eleséget többé bé-nem vihetnek ; annál-is inkább , mivel mennél jobban igyekeznek ezen az éhelhalás körül járó *Khotzimiak* , annál figyelmetesebbek a' mi *Húszáraink* minden oda vivendő dolgokat el-fogni — a' honnan a' m. h. 27-dikén a' *Tsászár Húszár* Sergebéliek 12 *Török* búzával és 6 árpa-kásával meg-terheltetett szekereket el-fogtanak , és a' mit magok el-nem hozhattanak a' *Dnizster* vízének ajándékozták. 64. Ökröt , 37. paripát , 4 tevét , 7 szamarat el-vevének töllek. — Azt olvasuk némely *Zemlini* Levelekből , hogy a' m. h. 27-dikétől fogva a' *F. Tsászár Láscival* edgyütt oda van valahová , és nem minden ember tudja hól járnak , *Horvát-országban-é* , avagy a' *Bánátban* ? mert előbb az a' hire vala , hogy a' *Nagy Vezér* *Horvát-ország* - felé szándékoznék , az után pedig az , hogy a' *Bánátba* kivánna bé-rontani. Már most ezen *Nagy Vezér* meg-érkezett ; de egész erejét edgyütt meg-nem tartotta , hanem 10 — 20 — 30 és kevesebb ezerenként széllyel osztotta ; a' honnan tellyes igyekezetének azt nézik lenni ; hogy a' nagy *Tsatát* el-kerülje leg-alább addig , mig még egy-néhány ezerekből álló segittsége meg-nem érkezik. Mondják , hogy meg-érkezésével leg ottan 4 követet fejer *Zászlóval* és edgy petsétes levéllel küldött légyen ő *Felségéhez* ; kiket a' *F. Tsászár* illendő

megszűzésére magához bocsátván, válaszolt volna neki; de tovább a' levél' értelme felől semmit sem tudunk. — A' Dubitzánál volt tsatában Apr. 23-dikán meg-sebesített Ts. K. Generálmajor *Kuhn* Ur ezen hónapnak 7-dikén bizonyoson meg-halálózott Zagrabiában; ugyan ekkor meg-sebesített Generálmajor *Slaun* Ur pedig meg-gyógyult és a' Táborhoz vissza is ment. — Némely ujság olvasóknak nehezen esik, hogy már mi 200 ezerrel Konstantinápoly-felé nem járunk; de az ilyenek nem gondolják meg azt, hogy olyan Pogánnyal van ügyünk, ki a' hová bé-üthet mindent eléget, rabol és pusztít; még eddig pedig a' széleken lévő bölts Kordon miatt csak edgy tyúkját se vitte-el a' Török edgy F. Császári jobbágynak-is; meg-vállik egy hét alatt mit hallunk; mert már-is azt erősítik némelyek, hogy Horvát-országba edgy 60 házokból álló *Majdan* nevű falunkba bé-ütvén a' Törökök, a' Férfiakat mind le-vágták, a' házokat meg-gyújták, a' gyermekeket és afszonyokat pedig magokkal mind el-vitték. — A' Hadi Tanács-széktől kezünkhöz jött tudósítások csak ezek: (***) Hogy t. i. a' Tóth-országi széleken lévő Törökök ezen h. 6-dikán bé-kivánnak vala ütni; de ezt Felmarfallájdinánt *Mitrovszki* Ur elein észre-vévén, olly okoson verte őket vissza, hogy a' mi Népünk közzül csak egy ember esett-el. — A' Felmarfallájdinánt Gróf *Vartensleben* Ur tudósítása-szerént az itt lévő szabad Seregbéliek meg-nem szünnék máig-is a' Törököknek nagy károkat okozni. Ezen h. 4-dikén a' Fracsári Törököktől 10 darab ökröt, 150 júhat, — 6-dikán pedig a' Szeméndriai Törököktől 33. ökröt minden alkú nélkül el-hajtanak. — A' Khotzimi Tábor

fő Vezére Hertzeg Kóburg által pedig arról tudósítatunk ezen h. 7-dikén, hogy Orosz Tsászári Vezér Gróf Szoltikov kérésére hajó és hid tsinálók küldtettenek ezen Tábortól Lengyel-országba *Kulátsig*, hogy ezen Orosz Vezér az alatta lévő Népet a' *Dniszter* vizén által költeztethesse. (**) — Fő-igazgató hadi Vezér *Laudon* Ur a' maga jószágából bé-jövéen már 3 napoktól fogva Bétsben mulatozik, és a' Publikum máig is olyan hiszemben vagyon, hogy a' Táborhoz fogna menni, és azt beszélik, hogy eddig is minden el-kezdett nagyobb hadi munkákban részes volna. — Bétsben nagyon foly a' hire, hogy edgy *Muszka* Vezér *Bender* körül mint egy 12 ezer Törököt meg-mosdatván halotti kontósbe ölteztetett volna; de minthogy még a' *Petersburgi* ujságok erről nem szóllottak azokat várjuk — A' mi Táborunknál a' hadi gyakorlásoknak modja mind a' gyalogoknál, mind a' lovasoknál meg-változott. A' Lovasok ez után nem forban öszve-szorúlva, hanem el-széledve sebes nyargalva mennek az ellenség közé törökösön, és mint a' káposzta főt úgy fogják a' Török főt aprítani. — *Pofonyból* azt írják, hogy itt a' napokban 10 nagy hajók, minden-felé hadi-készületekkel, és sok más hajók lisztel menének - le a' *Dunán* — ezek mind a' közel lévő békeféség' tzigérei. A' múlt Szombatom 4 nagy dohánnyal meg-rakatott hajók érkeztenek-meg *Pofonyba*, mellyek a' Törököktől véteztettek el, és minden órán ezeket Bétsbe várjuk, hól a' dohányt le-rakván röllok, a' hajók megint visszamennek, hadi-készületekkel. — A' Nagy Vezérnek meg-érkezése után sokkal veszetebb bátorsággal vagynak a' Törökök mint annak előtte; már

már most minden-felől bé-ütéseket kívánunk tenni ; de a' melly nékik, a' miéinknek szemes vigyázások miatt, ritkán szerentsés. A' Nagy Vezér Táborából *Posarovátzba* érkezett 10 ezer Törökök által az ottan lévő Keresztény Török - jöbbágyok mind öszve-apprittattak ; mivel a' miéinkel tartott barátságot észre-vették vala. —

A' Likáner határ-széllben Otsigriánál, Fekuphoz nem messze Káplár *Staszits* keze alatt 60. legényekből álló őrizetünkre, Május' 23-dikán jó reggel 600 törökök olyan tzéllal ütöttek rá, hogy azon kevés Népet egy summába fel-falják. Káplár *Staszits* az ő rész szerént *Likáner* Seregbéli, rész szerént török jöbbágy Oláhokból álló katonáit, a' törökök' kegyetlenségére, a' magok nemzetek' s életek' ditséretére, és az Uralkodóhoz tartozó hűségre emlékeztetvén ; ez által azoknak olyan bátorságot vert szivekbe, hogy mindnyájon el-tökélették magokban, inkább meg-halni mint magokat meg-adni : e' szerént azon kitsin sántzban, mellyben állottanak, mondhatatlan vitézséggel óltalmazták magokat olyan nagy számu ellenség ellen közel 6. óra alatt ; de ekkor a' töltések el-fogyván, mikor utolsó töltés volna fegyvereikben és látnák hogy annak ki-lövése után vége volna életeknek, érkezett szerentséjekre Kapitány *Oreskovits Dániel* 2. Kompániával segítségre, kikkel edgyesülvén, a' törököket meg-futamtatván, az Unna vizén által kergették. A' vitéz Káplár *Staszits* olyan jól rendelte legényeit, hogy azok közül csak 8 esett-el, 6. pedig sebet kapott, maga-is Káplár kapott két sebet, de a' szerentse hasonló vitéz tselekedetekre meg-akarván őtet tartani, sebei nem halálosok. A'

Törökök közül 50-en maradtak a' tsata helyén halva, az el-vitteken kívül: kiknek fejeit a' mi győzedelmeseink-is, a' Törökök példája szerént, a' sántz fokára forba karóba rakták, itten el-esett a' törököket vezérlő Bafa Csiámbég Hómér Aga-is; kinek felesége, hogy avagy-tsak halva kaphassa-meg a' Férjét, ígért annak holt testiért 5 zatskó pénzt, az az 2500 forintokat, mellyért a' mi katonáink jó szivel által adták azt, a' mi már edgy pipa dohányt sem ér vala. —

Edgyik ez előtti ujság levélben le-irtuk vala a' Volkáni kapun kívül esett véres tsatát, melyhez egy az után kapott tudósításból hozzá tézszük azt, hogy az ottan bátor vitézségekről ditséretet érdemlett Tiszt Urak között vala, a' Toskána Húszár Seregbéli Kapitány Radványi Ur-is: (kinek a' közelebb múlt Pruszszus háboruban ő Felsége ditséretes vitézi maga vifeletéért tellyes meg-nyugovásának jeléül 100 aranyakat ajándékozott vala) ezen Kapitány Ur Május' 10-dikén, midőn a' mi gyalog és lovas katonáink, a' felefebb száma törökség előtt hátrálni kezdenének; maga tzugjával az ellenségnek közepébe bé-vágtatott, és ott tulajdon fegyverével a' Törököket vezérlő Emirt el-sjtette: kinek esete a' miéinknek egy jel vala a' győzedelemre, a' Törökök pedig látván Vezérjeknek esetét, mindnyájon az Emir nevét kezdék kiáltani, és megfutamodának.

Egy valóságos Tudósítás. Minek-előtte még a' Nagy Vezér el-nem érkezett volna, történik, hogy a' Belgrádi Öreg Basának (nem igaz, hogy Hivatalát el-vesztette volna) el-fogják 3 tsalédjit a' mi Szabad-seregbéli katonáink, és egyenesen a'

Tsászárhoz viszik. Meg-tudván ő Felsége, hogy a' Bafa maga tselédjei visszsa-küldi Belgrádba a' Paásának ezen izenettel: Imé én meg-tudván, hogy ezek a' kigyelmed tselédjei visszsa küldöttem; bár kigyelmetek-is így tselekednének, ne vennék egybe fejét az el-fogott rabnak, hanem azt illendő fogságban tartanák, és tserébe adnák visszsa. Erre a' Bafa, el-veszetnek gondolt tselédjein meg-örvendvén, így felelt ő Felségének: „ Ne gondolja Felséged, hogy mi a' Rabokat egybe meg-öljük; mert a' kiket még eddig el-fogtunk-is betsületes fogságban tartjuk; hogy pedig visszsa tserélhefsük, azt nem tselekedhetem a' Nagy Vezérnek hire nélkül. Nem hogy az elevenen el-fogottaknak, de a' tsata Piatzon vonagló sebesekek-is fejeket venni nálunk tilalmos, tsak a' meg-hóltaknak vészük fejeket.

R. Komárom 8. Juny — Minden-felől irják, hogy a' Buzának árra alább szállott, tsak mi nem tapasztaljuk annak óltsódását. Itt a' Buzának Pofonyi mérője. 4 for. 15 kr. a' Zabnak 1 for. 30 kr. — Minden érzékeny és jó szivü ember örömmel halja nálunk ezen drágaságban, hogy Gróf Károlyi Ur ő Excellentiája itt a' Tsaló-közben Megyeri Uradalmában a' maga Jóbbágyainak a' Búzát 2 for. és 20 krajtzárjával adattya. — Bártsak az illyen nemes példának ezen drágaságban fok követői vólnának! — Még azok-is, a' kik részt nem vésznek az illyen kegyességben 1000 áldást kívánnának az illyen földes Urnak fejére.